

HÄMEENKYRÖN KONSERNIOHJE

Sisällys

Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite	2
Hämeenkyrön kuntakonserni	3
Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen	4
Konserniohjeen sitovuus	4
Konserniohjeen soveltamisala	5
Kunnan toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallan jako	5
Kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus	8
Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen	8
Konsernivalvonta ja raportointi	8
Riskienhallinta	9
Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa	9
Konsernin sisäiset palvelut - keskitetyt konsernitoiminnot	10
Konsernin sisäiset hankinnat	11
Rahoitus	11
Sijoitukset	11
Muut keskitetyt palvelut	11
Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen	12
Kunnan tytäryhteisöjen hyvä hallinto ja johtamistapa	12
Tiedottaminen ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen	13
Kuntakonsernin tarkastus	14
Tilintarkastus	14
Tarkastuslautakunta	14
Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta	14

Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Kuntalaki määrää kuntakonsernin omistajaohjauksesta ja konserniohjeen sisällöstä.

Kuntalain 46 §:

”Omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan.

Toimenpiteet voivat liittyä ainakin perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestysmääräyksiin, muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräysvallan käyttöön.”

Kuntalain 47 §:ssä on määritelty konserniohjeen vähimmäissisältö.

Konserniohjeessa annetaan tarpeelliset määräykset ainakin:

- kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta
- konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä
- tiedottamisesta ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaamisesta
- velvollisuudesta hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa
- konsernin sisäisistä palveluista
- kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanosta ja nimittämisestä
- kunnan tytäryhteisöjen hyvästä hallinto- ja johtamistavasta.

Konserniohjeen tavoitteena on luoda puitteet tytäryhteisöjen omistajaohjaukselle ja antaa tarkempaa ohjeistusta omistajapoliittisten linjausten toteuttamiselle.

Konserniohjeella määritellään menettelytapoja, jotka tukevat kuntakonsernin talouden suunnittelua ja seurantaa, riskien hallintaa, tiedottamista, sitoutunutta hallitustyöskentelyä sekä hyvää johtamista ja hallintoa. Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kuntakonsernin

johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kuntakonsernin kokonaisuuteen huomioon ottaen.

Hämeenkyrön kunnan omistajapolitiikan tavoitteena on turvata kunnan pitkäjänteinen toiminta ja varmistaa pääoman käyttöön sekä omaisuuden hankintaan ja hoitoon liittyvän päätöksenteon systemaattisuus, ennakoitavuus sekä pääomien käytön tehokkuus. Omistajapolitiikalla ohjataan käyttöomaisuuden ja pitkäaikaisten pääomasijoitusten hankintaa, hoitoa ja luovutusta koskevaa päätöksentekoa kunnassa.

Kuntakonsernia ohjaavat asiakirjat ovat Vakaa ja verraton kuntastrategia ja konserniohje. Strategian mukaisesti kunta sitoutuu ympäristöystävällisiin käytäntöihin, taloudelliseen vastuullisuuteen ja sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen.

Omistajapolitiikka linjaa, missä kunnan on pitkällä tähtäimellä perusteltua olla mukana omistajana ja sijoittajana, ja mitä kunta tavoittelee omistuksellaan. Kunnan strategiassa määritellään omistajapoliittiset linjaukset sekä määritellään myös konserniyhteisöjä koskevat strategiset tavoitteet. Taloussuunnitelmassa annetaan tarkemmat linjaukset ja vuosittaiset tavoitteet.

Hämeenkyrön kuntakonserni

Kuntalain 6 § määrittää kuntakonsernista. Yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Mitä tässä laissa säädetään kunnan tytäryhteisöstä, sovelletaan myös kunnan määräysvaltaan kuuluvaan säätiöön. Hämeenkyrön kuntakonserni 31.12.2024 tilanteessa:

Tytäryhteisöt

- Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy, kunnan omistusosuus 100 %
- Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä 100 %
- Ki Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo 100 %
- Hämeenkyrön Jäähalli Oy 100 %
- Hämeenkyrön Vesi Oy 50 %
- Hämeenkyrö Vanhustentalosäätiö 100 %
- Hämeenkyrön Vuokratilat Oy 100 %

Kunnan konsernitilinpäätökseen yhdistetään tytäryhteisöjen lisäksi kuntayhtymät:

- Pirkanmaan liitto, 1,95 %
- SASKY koulutuskuntayhtymä, 10,80 %

Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Valtuusto hyväksyy konserniohjeen.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa sekä muiden kunnan määräysvallassa olevien yhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen. Konserniohjeen käsittelyä koskeva yhtiön toimielimen pöytäkirjanote toimitetaan kuntaan talousjohtajalle.

Konserniohjeen sitovuus

Konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, säännöistä, perus- tai osakassopimuksesta muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella.

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi konsernijohtolle.

Konserniohje ei muuta yhtiön toimitusjohtajan tai hallitusten jäsenten oikeudellista asemaa tai vastuuta. Konserniohjeen noudattamista valvoo kunnan konsernijohto. Kunnan hallintosääntö määrittelee, ketkä kuuluvat kunnan konsernijohtoon.

Konserniohjeen soveltamisala

Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kunnan osakkuusyhteisöissä kunnan edustajien tulee pyrkiä siihen, että kunnan konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Tässä säännössä puhutaan jatkossa tytäryhtiöstä, yhtiöstä tai yhteisöstä, tällä tarkoitetaan soveltuvien osin myös kuntakonserniin kuuluvaa säätiötä.

Kunnan toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallan jako

Konsernijohto, konsernijohtoon tehtävät sekä toimivalta on määritelty kuntalaissa ja kunnan hallintosäännössä.

Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Konsernijohto arvioi vuosittain osana tilinpäätöstä kunnan kokonaisedun toteutumisen ja riskienhallinnan kannalta omistajaohjauksen tuloksellisuutta.

Valtuusto

- hyväksyy konserniohjeen
- hyväksyy taloussuunnitelmassa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kuntakonsernille
- hyväksyy konsernitalinpäätöksen osana kunnan tilinpäätöstä
- määrittelee ja hyväksyy omistajapoliittiset linjaukset

Hallituksen tehtävät konsernijohtamisen osalta (hallintosääntö 97 §)

- vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle,
- vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoi konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan,
- määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon,
- antaa valtuustolle kerran vuodessa raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä,
- arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää tarvittaessa ulkopuolisen arvioinnin
- antaa kunnan ennakkokannan konserniohjeen edellyttämässä asioissa,
- vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista
- nimeää kunnan ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin
- nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät

toimintaohjeet.

Kunnanjohtaja

- johtaa kunnan ja konsernin hallintoa, taloutta ja muuta toimintaa
- huolehtii kunnan edunvalvonnasta tytäryhteisöissä
- seuraa ja kehittää konsernin toimintaa

Talous- ja hallintojohtaja

- seuraa konsernin hallintoa ja taloutta
- antaa ohjeet konserniraportoinnille

Palvelujohtaja

- seuraa oman alansa yhteisöjen toimintaa

Laskentapäällikkö

- antaa ohjeet ja tietopyynnöt konsernitilinpäätöksen laadintaa varten

Kunnanjohtaja ja talousjohtajat voivat antaa yksityiskohtaisempaa ohjausta konserniohjeen sisällöstä.

Tarkastuslautakunta

- arvioi kuntakonsernia koskevien tavoitteiden asettelua ja toteutumista.

Tilintarkastaja

- tarkastaa konsernitilinpäätöksen.

Kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta.

Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen

Konsernivalvonta ja raportointi

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaa varten kunnalle raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehitymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoitava viipymättä konsernijohtolle.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten. Kunnan laskentapäällikkö antaa ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi

tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määraajoista sekä tietojen toimittamistavoista ja -muodoista. Talous- ja hallintojohtaja antaa ohjeet toimintakertomustietojen ilmoittamisesta.

Riskienhallinta

Kuntakonsernissa noudatetaan kunnan ja tytäryhteisöjen kesken yhtenäistä riskienhallintaohjetta. Tytäryhteisöjen on neuvoteltava riittävän ajoissa konsernijohtoon kanssa riskianalyysiin ja riskien vakuuttamiseen liittyvistä asioista.

Riskienhallinta on osa yhtiön valvontajärjestelmää. Riskienhallinnan avulla pyritään varmistamaan, että yhtiön liiketoimintaan vaikuttavat riskit tunnistetaan ja niitä seurataan.

Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Kuntakonserniin kuuluvan yhteisön on ennen omaa päätöksentekoaan hankittava konsernijohtoon ennakkokäsitys strategisesta tai merkittävästi yhteisön tai kunnan toimintaan tai taloudelliseen vastuuseen liittyvästä asiasta.

Yhteisön hallituksen puheenjohtajan tai toimitusjohtajan on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa kunnan konsernijohtoon kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- liiketoiminnan merkittävä laajentaminen, supistaminen tai muuttaminen
- merkittävä investointi
- kiinteistö- ja yrityskauppa
- osakeanti tai muu pääomarakenteen muuttaminen
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen

- toimitusjohtajan valinta ja toimitusjohtajan erottaminen
- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset
- yhtiön omaisuuden luovutus konkurssiin tai selvitystilaan tai saneerausmenettelyyn hakeutuminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- johdannaisinstrumenttien (mm. koronvaihtosopimukset) käyttö

Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, kun ennakkokäsityksen alaisesta asiasta tehdään päätös hallituksen kokouksessa. Mikäli ennakkokäsitysmenettelyn piiriin kuuluvasta asiasta päättäminen kuuluu yhtiökokoukselle, yhtiökokousedustaja huolehtii ennakkokäsityksen hankkimisesta ja kirjaamisesta pöytäkirjaan.

Lopullinen päätösvalta ja vastuu ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta on aina yhteisön omalla päätöksentekoaikana, vaikka kunnan ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

Konsernin sisäiset palvelut - keskitetyt konsernitoiminnot

Konsernipalveluilla tarkoitetaan palveluja, joita konserniyhteisö tuottaa keskitetysti muille konserniin kuuluville yhteisöille. Päätös keskitettyjen toimintojen käyttämisestä tehdään erikseen kussakin tytäryhteisössä konsernijohtajan ohjeistuksen mukaisesti.

Konsernin sisäiset hankinnat

Hankintalainsäädännön mukainen hankintojen kilpailuttamisvelvollisuus koskee kunnan tytäryhteisöjä. Konsernin sisäisiä hankintoja suunniteltaessa hankintasäännösten määräykset on otettava huomioon.

Tytäryhteisöjen on selvitettävä hankintayhteistyön edellytykset kunnasta ennen hankintojen toteuttamista. Päätös hankintayhteistyöhön osallistumisesta tehdään erikseen kussakin tytäryhteisössä.

Rahoitus

Kunta voi myöntää valtuuston päätöksellä omavelkaisia takauksia. Tytäryhteisöt maksavat takausprovision taattavan lainan jäljellä olevan pääoman mukaan.

Takausprovision suuruus on 1,5 – 3 % ja päätetään takauspäätöksen yhteydessä.

Takauksen myöntämisen yhteydessä on selvitettävä se, että alentaako kunnan takaus lainakustannuksia tai onko tytäryhteisöllä muita riittäviä vakuuksia käytössä.

Sijoitukset

Tytäryhteisöjen on noudatettava konsernijohtoon antamia ohjeita sijoitustoiminnan järjestämisessä. Sijoitusten onnistumisesta vastaa ensisijaisesti tytäryhteisön päätösvaltainen toimielin.

Muut keskitetyt palvelut

Konsernijohto voi antaa ohjeita myös muiden asioiden tai palvelujen keskitetystä hankinnasta tai järjestämisestä.

Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Kunnanhallitus päättää hallitusjäsenehdokkaiden nimeämisestä tytäryhteisöjen hallituksiin. Hallitusjäsenehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Hallituksen jäsenen tulee olla aktiivinen yhtiön toiminnan kehittämisessä, perehtyä yhtiön toimintaan ja noudattaa kunnan antamia linjauksia ja ohjeita.

Tytäryhteisöjen hallituksella tulee kollektiivina olla toimialan tuntemuksen lisäksi riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kunnan edustajat toimivat tytäryhteisöjen hallintoelimissä siten, että valtuuston yhteisölle asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutetaan ja raportoivat tarvittaessa konsernijohtolle.

Hallituksen jäsenet nimetään osakeyhtiölain mukaan vuodeksi kerrallaan. Kunnanhallitus nimeää jäsenet pääsääntöisesti toimikaudekseen. Hallituksen jäsen voi erota kesken toimikauden tai hänet voidaan erottaa kunnanhallituksen ohjauksella.

Kunnan tytäryhteisöjen hyvä hallinto ja johtamistapa

Kunnanhallitus on hyväksynyt Hyvän hallinnon ohjeen, se hyväksytään myös yhtiöiden hallituksissa. Ohjeilla varmistetaan se, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä kunnan omistuksen tarkoituksenmukainen, luotettava ja tehokas hoitaminen kuntakonsernin kokonaisetun turvaten.

Tytäryhteisöjen hallituksilla on velvollisuus laatia hallituksen työskentelyä ohjaava työjärjestys ja hallituksen tulee suorittaa myös toiminnan itsearviointia.

Konsernijohtoon kuuluvalla ja erikseen nimetyllä henkilöllä on annettava yhtiön hallituksen kokouksiin läsnäolo - ja puheoikeus.

Tiedottaminen ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen

Kuntalain mukaisesti kunnan on tiedotettava kunnan toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan toiminnalla tarkoitetaan kuntakonsernin toimintaa.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolella kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee ottaa huomioon kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Kunnan luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti konsernijohtolle.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamiaan tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti

luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

Kuntakonsernin tarkastus

Tilintarkastus

Kuntalain mukaan kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen.

Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta

Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta järjestetään kunnan sisäisen valvonnan ohjeiden mukaisesti.

Tytäryhteisöjen hallitusten tulee hyväksyä yhtiölle sisäisen valvonnan ohjeet tarkoituksenmukaisessa laajuudessa ja pitää ne ajan tasalla. Yhteisön hallituksen on valvottava sisäisen valvonnan toteutumista ja ohjeiden noudattamista